

GLÓWNY INSPEKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA

R A P O R T

z przeprowadzenia ogólnokrajowego cyklu kontrolnego dotyczącego realizacji przez zarządzających spalarniami odpadów i współspalarniami odpadów przestrzegania przepisów w zakresie gospodarowania odpadami oraz przepisów w zakresie emisji gazów lub pyłów do powietrza.

Zatwierdzam:

Z-ca GLÓWNEGO INSPEKTORA
OCHRONY ŚRODOWISKA

mgr inż. Roman Jaworski

Warszawa, 26.09.2016 r.

Spis treści

1.	Wprowadzenie.....	3
2.	Podstawy prawne.....	3
3.	Instalacje objęte analizą.....	4
4.	Przebieg i ustalenia kontroli.....	5
4.1	Stan formalnoprawny.....	5
4.2	Gospodarowanie odpadami.....	6
4.3	Emisja gazów i pyłów do powietrza.....	13
4.4	Weryfikacja danych na potrzeby sporządzenia sprawozdania z wykonania ww. dyrektywy 2000/76/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 grudnia 2000 r. w sprawie spalania odpadów.....	20
5.	Podjęte działania pokontrolne.....	21
6.	Wnioski podsumowujące cykl kontrolny.....	23
	Załączniki.....	24

1. Wprowadzenie.

Instalacje do termicznego przekształcania odpadów są ważnym elementem zintegrowanego systemu gospodarki odpadami. Budowa i eksploatacja spalarni odpadów oraz współspalarni odpadów powoduje liczne protesty społeczne, a najczęściej obaw budzi emisja gazów i pyłów do powietrza, szczególnie emisja dioksyn, powstająca podczas spalania bardzo niejednorodnego materiału, jakim są odpady.

W grudniu 2014 r. Najwyższa Izba Kontroli opracowała informację o wynikach kontroli „*Postępowanie z odpadami medycznymi*”. Kontrole przeprowadzone przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska na zlecenie NIK ujawniły w ponad 62% instalacji do termicznego przekształcania odpadów nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami medycznymi. Nieprawidłowości te dotyczyły w szczególności: niewykonywania pomiarów emisji gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza, nieprzestrzegania warunków posiadanych decyzji administracyjnych, niewłaściwego magazynowania zakaźnych odpadów medycznych. W związku z powyższym Główny Inspektor Ochrony Środowiska uznał za konieczne sprawdzenie realizacji przez zarządzających spalarniami odpadów i współspalarniami odpadów przestrzegania przepisów w zakresie gospodarowania odpadami oraz przepisów w zakresie emisji gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza. W tym celu został zorganizowany „*Cykl kontrolny dotyczący realizacji przez zarządzających spalarniami odpadów i współspalarniami odpadów przestrzegania przepisów w zakresie gospodarowania odpadami oraz przepisów w zakresie emisji gazów lub pyłów do powietrza*”.

Przeprowadzony cykl kontrolny miał także na celu zapewnienie rzetelnych i wiarygodnych danych wymaganych do sprawozdań z wykonania dyrektywy 2000/76/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 grudnia 2000 r. w sprawie spalania odpadów (Dz. U. UE. L. 2332 z 28.12.2000 str. 91, z późn. zm.), składanych przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej do Komisji Europejskiej.

2. Podstawy prawne.

Podstawowym aktem prawnym regulującym wymagania, jakim podlegają instalacje do termicznego przekształcania odpadów jest ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. *o odpadach* (Dz. U. z 2013 r., poz. 21, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o odpadach”. Zagadnienia dotyczące termicznego przekształcania odpadów uregulowane są w dziale VIII, rozdziale 2 tej ustawy. Instalacje do termicznego przekształcania odpadów muszą również spełniać wymagania ochrony środowiska określone w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą *Prawo ochrony środowiska*”.

W czasie realizacji niniejszego cyklu kontrolnego szczegółowe parametry prowadzenia procesu termicznego przekształcania odpadów były określone w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 21 marca 2002 r. w sprawie wymagań dotyczących prowadzenia procesu termicznego przekształcania odpadów (Dz. U. 2002 r., Nr 37 poz. 339). Obecnie rozporządzenie powyższe zostało zastąpione rozporządzeniem Ministra Rozwoju z dnia 21 stycznia 2016 r. w sprawie wymagań dotyczących prowadzenia procesu termicznego przekształcania odpadów oraz sposobów postępowania z odpadami powstałymi w wyniku tego procesu (Dz. U z 2016 r., poz. 108).

Do dnia 23 stycznia 2016 r. wymagania, jakim podlega termiczne unieszkodliwianie odpadów medycznych i weterynaryjnych uregulowane były rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie dopuszczalnych sposobów i warunków unieszkodliwiania odpadów medycznych i weterynaryjnych (Dz. U. z 2003 r. Nr 8, poz. 104, z późn. zm.). Rozporządzenie to zostało uchylone na mocy art. 250 ust. 1 ustawy o odpadach.

Emisję gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza m.in. z procesów termicznego przekształcania odpadów regulują przepisy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 4 listopada 2014 r. w sprawie standardów emisyjnych dla niektórych rodzajów instalacji, źródeł spalania paliw oraz urządzeń spalania lub współspalania odpadów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1546, z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 października 2014 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji oraz pomiarów ilości pobieranej wody (Dz. U. z 2014 r., poz. 1542).

Rozporządzenie z dnia 30 października 2014 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji oraz pomiarów ilości pobieranej wody określa m.in. wymagania w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji dla instalacji i urządzeń spalania lub współspalania odpadów. Prowadzący takie instalacje zobowiązani są do prowadzenia ciągłego pomiaru wielkości emisji pyłu, substancji organicznych w postaci gazów i par w przeliczeniu na całkowity węgiel organiczny, chlorowodoru, fluorowodoru, dwutlenku siarki, tlenków azotu oraz tlenku węgla. Ponadto zobowiązani są do prowadzenia okresowych pomiarów emisji metali ciężkich, rtęci oraz dioksyn i furanów. W przypadku spełnienia warunków określonych w § 3 ust.3 rozporządzenia z dnia 30 października 2014 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji oraz pomiarów ilości pobieranej wody możliwe jest prowadzenie wyłącznie pomiarów okresowych chlorowodoru, fluorowodoru, dwutlenku siarki i tlenków azotu. Pomiarów okresowych prowadzone są co najmniej raz na sześć miesięcy, a przez pierwszy rok eksploatacji instalacji i urządzenia spalania lub współspalania odpadów - co najmniej raz na trzy miesiące.

Standardy emisyjne dla instalacji i urządzeń spalania odpadów uznaje się za dotrzymane, jeżeli są spełnione jednocześnie warunki określone w § 18 rozporządzenia z dnia 4 listopada 2014 r. w sprawie standardów emisyjnych dla niektórych rodzajów instalacji, źródeł spalania paliw oraz urządzeń spalania lub współspalania odpadów. W każdym przypadku stwierdzonego niedotrzymania warunków, określonych w tym przepisie należy poinformować w ciągu 24 godzin organ ochrony środowiska, który wydał pozwolenie zintegrowane albo pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza oraz wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

3. Instalacje objęte analizą.

Instalacje do termicznego przekształcania odpadów wytypowane do kontroli w ramach niniejszego cyklu zostały wskazane przez Ministra Środowiska, na podstawie informacji przekazanych przez marszałków województw, w związku z potrzebą sporządzenia sprawozdania z wykonania dyrektywy 2000/76/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 grudnia 2000 r. w sprawie spalania odpadów. Zaplanowane do kontroli instalacje do termicznego przekształcania odpadów zostały wymienione w wykazie zamieszczonym w załączniku nr 1 do *Wytycznych do przeprowadzenia przez Inspekcję Ochrony Środowiska ogólnokrajowego cyklu kontrolnego dotyczącego realizacji przez zarządzających spalarniami odpadów i współspalarniami odpadów przestrzegania przepisów w zakresie gospodarowania odpadami oraz przepisów w zakresie emisji gazów lub pyłów do powietrza*, przygotowanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. W powyższym załączniku wskazano 132 spalarnie odpadów i współspalarnie odpadów.

W ramach cyklu kontrolnego wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 115 kontroli, przy czym skontrolowano 112 instalacji wymienionych w wykazie oraz dodatkowo 3 instalacje wytypowane przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska, podlegające pod przepisy o termicznym przekształcaniu odpadów. Spośród instalacji wymienionych w wykazie - 17 nie zostało skontrolowanych. W przypadku 7 instalacji powodem niewykonania kontroli było zakończenie ich eksploatacji. W przypadku 4 instalacji odstąpiono od wykonania kontroli w związku z nieprowadzeniem przez te instalacje termicznego przekształcania odpadów. W przypadku 4 instalacji nie przeprowadzono kontroli w ramach niniejszego cyklu w związku z posiadanymi przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska informacjami o tym, że podlegają one pod zwolnienie ze stosowania przepisów o termicznym przekształcaniu odpadów na podstawie art. 163 ustawy o odpadach. W przypadku jednej instalacji w województwie opolskim nie przeprowadzono kontroli z uwagi na to, że dwoje z trzech pracowników zajmujących się gospodarką odpadami w Opolskim Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Środowiska pozostawało na długoterminowych zwolnieniach chorobowych, natomiast w województwie warmińsko – mazurskim przez cały 2015 r. kontrolę jednego z podmiotów prowadził Urząd Kontroli Skarbowej w Olsztynie, w związku z czym Warmińsko – Mazurski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, na mocy art. 82 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2015 r., poz. 584, z późn. zm.) nie mógł przeprowadzić kontroli w ramach niniejszego cyklu kontrolnego.

Podczas kontroli przeprowadzonych w ramach niniejszego cyklu kontrolnego uwzględniono sytuację gdy jednemu zarządzającemu współspalarniami odpadów podlegają 3 instalacje do termicznego przekształcania odpadów, znajdujące się pod tym samym adresem. W tej sytuacji Kujawsko-Pomorski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wykonał jedną kontrolę obejmującą wszystkie przedmiotowe instalacje.

Cykl kontrolny pozwolił również na weryfikację wykazu instalacji do termicznego przekształcania odpadów wytypowanych do kontroli, przekazanym przez Ministra Środowiska. W województwie podkarpackim w wykazie jedna instalacja znajdowała się na dwóch pozycjach: pod nazwą zarządzającego współspalarnią odpadów oraz pod nazwą instalacji. Zostało to zweryfikowane w związku z czym dwie pozycje z wykazu zostały uwzględnione jako jedna wykonana kontrola.

Lista spalarni odpadów i współspalarni odpadów poddanych kontroli w ramach niniejszego cyklu kontrolnego została przedstawiona w załączniku nr 1 do niniejszego raportu.

4. Przebieg i ustalenia kontroli

W celu sprawdzenia uregulowania stanu formalnoprawnego, jak również weryfikacji, czy działalność prowadzona jest zgodnie z posiadanymi pozwoleniami lub zezwoleniami, oraz zgodnie z przepisami w zakresie gospodarki odpadami i przepisami w zakresie emisji gazów lub pyłów do powietrza wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 115 kontroli. Podczas tych kontroli wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska poddali analizie rok 2014 i 2015 (do dnia przeprowadzenia kontroli).

4.1 Stan formalnoprawny

Wszystkie podmioty, eksploatujące spalarnie odpadów i współspalarnie odpadów objęte cyklem kontrolnym, posiadają uregulowany stan formalnoprawny w zakresie, w jakim wymagają tego przepisy ustawy *Prawo ochrony środowiska*, przepisy ustawy *o odpadach* oraz przepisy wykonawcze do tych ustaw. Podmioty te uzyskały dla:

- a) 47 instalacji - pozwolenia zintegrowane,
- b) 46 instalacji - zezwolenie na przetwarzanie odpadów oraz pozwolenie na emisję gazów lub pyłów do powietrza,
- c) 18 instalacji - zezwolenie na przetwarzanie odpadów.

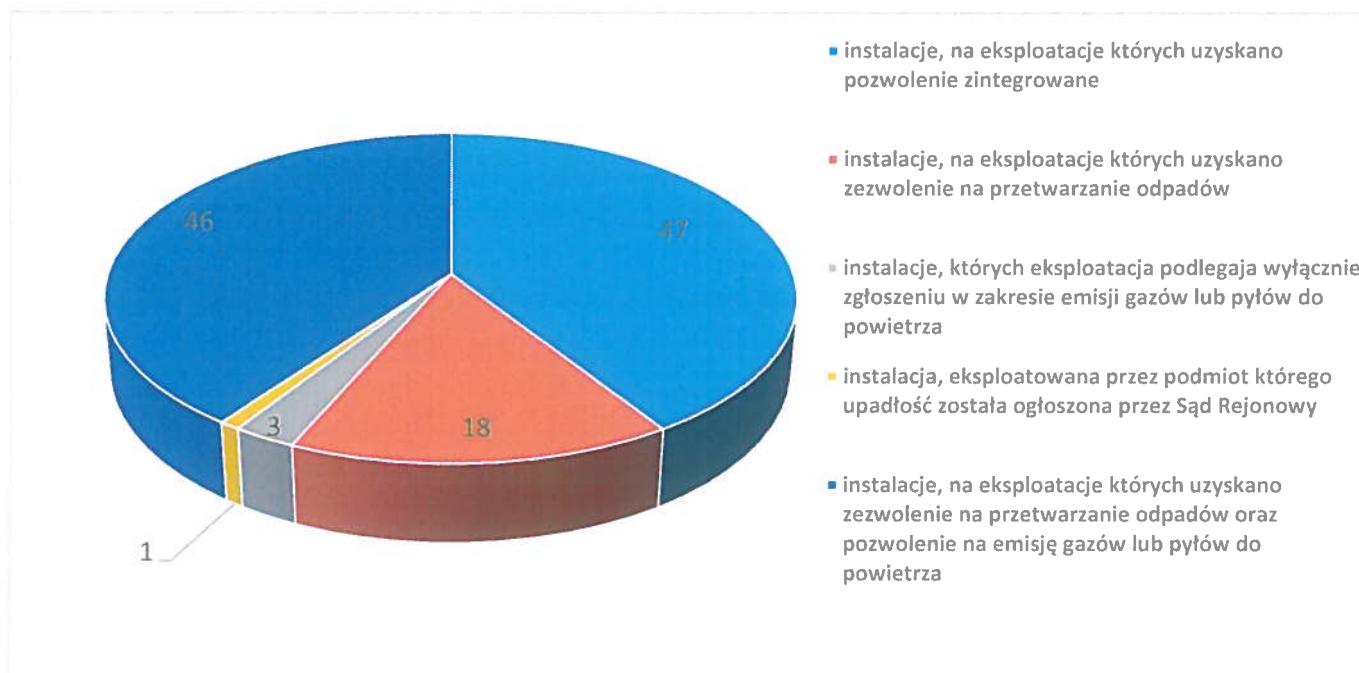
W związku z tym, że 3 skontrolowane instalacje nie stanowią instalacji do termicznego przekształcania odpadów w rozumieniu przepisów ustawy *o odpadach*, a jednocześnie nie mają obowiązku posiadania pozwolenia na emisję gazów lub pyłów do powietrza – ich stan formalnoprawny został uregulowany wyłącznie poprzez dokonanie zgłoszenia właściwemu organowi ochrony środowiska, w trybie art. 152 ustawy *Prawo ochrony środowiska*.

W przypadku jednej ze skontrolowanych instalacji kontrola przeprowadzona przez Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w listopadzie 2015 r., wykazała, że w lipcu 2015 r. Sąd Rejonowy w Katowicach ogłosił upadłość spółki eksploatującej tą instalację.

Na wykresie nr 1 przedstawiono uregulowanie stanu formalnoprawnego skontrolowanych spalarni odpadów i współspalarni odpadów.

Kontrole przeprowadzone w ramach niniejszego cyklu kontrolnego wykazały również, że 15 zarządzających spalarniami odpadów lub współspalarniami odpadów posiada uregulowany stan formalnoprawny w zakresie zbierania zakaźnych odpadów medycznych i zakaźnych odpadów weterynaryjnych. Zgodnie z art. 23 ust. 4 ustawy *o odpadach* ze względów bezpieczeństwa lub w celu zapewnienia ciągłości odbioru zakaźnych odpadów medycznych lub zakaźnych odpadów weterynaryjnych ustawodawca dopuścił zbieranie tych odpadów. Zezwolenie na zbieranie w drodze decyzji wydaje marszałek województwa właściwy ze względu na miejsce zbierania odpadów.

Wykres nr 1. Uregulowanie stanu formalnoprawnego przez zarządzających spalarniami odpadów lub współspalarniami odpadów w ramach cyklu kontrolnego

4.2 Gospodarowanie odpadami

4.2.1 Przestrzeganie przepisów dotyczących ewidencji odpadów i sprawozdawczości.

Na podstawie art. 66 ustawy *o odpadach* posiadacz odpadów jest obowiązany do prowadzenia na bieżąco ich ilościowej i jakościowej ewidencji zgodnie z katalogiem odpadów. Posiadacz odpadów prowadzi ewidencję odpadów z zastosowaniem karty przekazania odpadów i karty ewidencji odpadów. Ewidencję odpadów prowadzi się zgodnie ze wzorami dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów określonymi w rozporządzeniu z dnia 8 grudnia 2010 r. *w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów* (Dz. U. z 2010 r. Nr 249, poz.1673).

Ponadto zarządzający spalarnią odpadów, na podstawie art. 95 ust. 4 ustawy *o odpadach*, na wniosek wytwórcy zakaźnych odpadów medycznych lub zakaźnych odpadów weterynaryjnych, potwierdza unieszkodliwienie odpadów przez termiczne przekształcanie, wydając dokument potwierdzający unieszkodliwienie.

Zgodnie z art. 75 ust. 1 pkt 1 ustawy *o odpadach* roczne sprawozdanie o wytwarzanych odpadach i gospodarowaniu odpadami sporządza wytwórca obowiązany do prowadzenia ewidencji odpadów. Jak stanowi natomiast art. 237 ust. 1 pkt 1 ustawy *o odpadach* podmioty, o których mowa w art. 73 i art. 75, obowiązane przed dniem wejścia w życie ustawy *o odpadach* do sporządzania i składania zbiorczych zestawień danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku i unieszkodliwiania tych odpadów (na podstawie art. 37 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *o odpadach*, która straciła moc z dniem wejścia w życie ustawy *o odpadach*) „sporządzają i składają je, za lata 2012 -2014, stosując przepisy dotychczasowe”. Na podstawie art. 37 ust. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *o odpadach*, zbiorcze zestawienie danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku i unieszkodliwiania tych odpadów składa się do dnia 15 marca. Zgodnie z art. 237 ust. 1 pkt 1 ustawy *o odpadach* kto wbrew obowiązkowi, nie sporządza i nie przekazuje tych zbiorczych zestawień danych (za lata 2012 -2014) lub wykonuje ten obowiązek nieterminowo lub niezgodnie ze stanem rzeczywistym podlega karze, o której mowa w art. 200 ustawy *o odpadach*.

Na podstawie wyników kontroli stwierdzono, że ok. 70% (79) zarządzających spalarniami odpadów i współspalarniami odpadów prowadziło ewidencję odpadów i wywiązało się z obowiązku złożenia sprawozdania

zgodnie z przepisami ustawy *o odpadach*. Natomiast ok. 30% (36) zarządzających spalarniami odpadów i współspalarniami odpadów nie wywiązało się z tych obowiązków. Do najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości należą:

- a) prowadzenie ewidencji niezgodnie ze stanem rzeczywistym,
- b) prowadzenie ewidencji na nieobowiązujących wzorach,
- c) złożenie zbiorczego zestawienia danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku i unieszkodliwiania tych odpadów z naruszeniem terminu,
- d) złożenie zbiorczego zestawienia danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku i unieszkodliwiania tych odpadów niezgodnego ze stanem rzeczywistym.

4.2.2 Przestrzeganie przepisów o termicznym przekształcaniu odpadów.

Obowiązki zarządzających spalarniami odpadów i współspalarniami odpadów regulują przepisy ustawy *o odpadach* oraz rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 marca 2002 r. *w sprawie wymagań dotyczących prowadzenia procesu termicznego przekształcania odpadów*.

W załączniku nr 2 do niniejszego raportu przedstawiona została lista skontrolowanych spalarni odpadów i współspalarni odpadów podlegających pod przepisy o termicznym przekształcaniu odpadów wraz z mocami przerobowymi.

W trakcie cyklu kontrolnego wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska sprawdzili realizację ustawowych obowiązków przez zarządzających spalarniami odpadów i współspalarniami odpadów i ustalili, że:

- 1) ok. 95% (109) zarządzających spalarnią odpadów lub współspalarnią odpadów zatrudniło na stanowisku kierownika spalarni odpadów lub współspalarni odpadów osobę posiadającą świadectwo stwierdzające kwalifikacje w zakresie gospodarowania odpadami, odpowiednie do prowadzonych procesów przetwarzania odpadów (art. 156 ustawy *o odpadach*), natomiast ok. 5% (6) zarządzających spalarnią odpadów lub współspalarnią odpadów nie wypełniło niniejszego obowiązku;
- 2) 100% (115) zarządzających spalarnią odpadów lub współspalarnią odpadów, przyjmując odpady do ich termicznego przekształcenia, ustalało masę odpadów i dokonało sprawdzenia zgodności przyjmowanych odpadów z danymi zawartymi w karcie przekazania odpadów (art. 160 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy *o odpadach*);
- 3) ok. 95% (109) zarządzających spalarnią odpadów lub współspalarnią odpadów, przyjmując odpady niebezpieczne do ich termicznego przekształcenia, zapoznaje się z przekazywanym przez posiadacza odpadów opisem odpadów (art. 160 ust. 3 pkt 1 ustawy *o odpadach*), natomiast ok. 5% (6) zarządzających spalarnią odpadów lub współspalarnią odpadów nie wypełniło niniejszego obowiązku;
- 4) ok. 96% (110) zarządzających spalarnią odpadów lub współspalarnią odpadów, przyjmując odpady niebezpieczne do ich termicznego przekształcenia, pobiera i przechowuje próby, przed rozładowaniem odpadów, w celu zweryfikowania zgodności stanu fizycznego i składu chemicznego oraz właściwości odpadów z opisem (art. 160 ust. 3 pkt 2 i 3 ustawy *o odpadach*), natomiast ok. 4% (5) zarządzających spalarnią odpadów lub współspalarnią odpadów nie wypełniło niniejszego obowiązku;
- 5) ok. 81% (93) zarządzających spalarnią odpadów lub współspalarnią odpadów, termicznie przekształcając odpady dokonało badań fizycznych i chemicznych właściwości odpadów powstałych w wyniku termicznego przekształcania odpadów, w tym w szczególności rozpuszczalnych frakcji metali ciężkich (art. 160 ust. 5 pkt 1 ustawy *o odpadach*), natomiast ok. 19% (22) zarządzających spalarnią odpadów lub współspalarnią odpadów nie wypełniło niniejszego obowiązku;
- 6) ok. 96% (110) zarządzających spalarnią odpadów lub współspalarnią odpadów dokonało transportu i magazynowania odpadów w postaci pylistej, powstałych w wyniku termicznego przekształcania odpadów, w zamkniętych pojemnikach ciężkich (art. 160 ust. 5 pkt 2 ustawy *o odpadach*), natomiast ok. 4% (5) zarządzających spalarnią odpadów lub współspalarnią odpadów nie wypełniło niniejszego obowiązku;

- 7) ok. 97% (112) zarządzających spalarnią odpadów lub współspalarnią odpadów dokonało określenia bezpiecznej trasy transportu odpadów niebezpiecznych powstałych w wyniku termicznego przekształcania odpadów, jeżeli odpadów tych nie udało się poddać odzyskowi lub unieszkodliwić w miejscu ich powstania (art. 160 ust. 5 pkt 3 ustawy o odpadach), natomiast ok. 3% (3) zarządzających spalarnią odpadów lub współspalarnią odpadów nie wypełniło niniejszego obowiązku.

Odnosząc się do poprawności prowadzenia procesu termicznego przekształcania odpadów, stwierdzono, że:

- 1) ok. 95% (109) zarządzających spalarnią odpadów lub współspalarnią odpadów, utrzymywało właściwą temperaturę termicznego przekształcania odpadów, tj. 1100°C dla odpadów zawierających powyżej 1 % związków chlorowcoorganicznych przeliczonych na chlor (§ 3 pkt 1 rozporządzenia z dnia 21 marca 2002 r. w sprawie wymagań dotyczących prowadzenia procesu termicznego przekształcania odpadów), natomiast ok. 5% (6) zarządzających spalarnią odpadów lub współspalarnią odpadów nie wypełniło niniejszego obowiązku;
- 2) ok. 96% (110) zarządzających spalarnią odpadów lub współspalarnią odpadów, utrzymywało właściwą temperaturę termicznego przekształcania odpadów, tj. 850°C dla odpadów zawierających do 1% związków chlorowcoorganicznych (§ 3 pkt 2 rozporządzenia z dnia 21 marca 2002 r. w sprawie wymagań dotyczących prowadzenia procesu termicznego przekształcania odpadów), natomiast ok. 4% (5) zarządzających spalarnią odpadów lub współspalarnią odpadów nie wypełniło niniejszego obowiązku;
- 3) ok. 81% (93) zarządzających spalarnią odpadów lub współspalarnią odpadów, prowadziło przekształcanie termiczne odpadów, w sposób zapewniający odpowiedni poziom ich przekształcenia, wyrażony jako maksymalna zawartość nieutlenionych związków organicznych, (§ 5 rozporządzenia z dnia 21 marca 2002 r. w sprawie wymagań dotyczących prowadzenia procesu termicznego przekształcania odpadów), natomiast ok. 19% (22) zarządzających spalarnią odpadów lub współspalarnią odpadów nie wypełniło niniejszego obowiązku;
- 4) ok. 98% (113) zarządzających spalarnią odpadów lub współspalarnią odpadów, wyposażyło instalację w urządzenia techniczne niezbędne do właściwego prowadzenia procesu termicznego przekształcania odpadów (§ 6 rozporządzenia z dnia 21 marca 2002 r. w sprawie wymagań dotyczących prowadzenia procesu termicznego przekształcania odpadów), a także do prowadzenia pomiarów ciągłych (§ 7 rozporządzenia z dnia 21 marca 2002 r. w sprawie wymagań dotyczących prowadzenia procesu termicznego przekształcania odpadów) oraz poddawania corocznym przeglądom technicznym oraz raz na 3 lata kalibracji (§ 8 pkt 2 rozporządzenia w sprawie wymagań dotyczących prowadzenia procesu termicznego przekształcania odpadów), natomiast ok. 2% (2) zarządzających spalarnią odpadów lub współspalarnią odpadów nie wypełniło niniejszego obowiązku;
- 5) ok. 93% (107) zarządzających spalarnią odpadów lub współspalarnią odpadów, wykorzystuje pozostałości po termicznym przekształceniu odpadów do sporządzania mieszanek betonowych na potrzeby budownictwa, (§ 13 pkt 2 rozporządzenia z dnia 21 marca 2002 r. w sprawie wymagań dotyczących prowadzenia procesu termicznego przekształcania odpadów), natomiast ok. 7% (8) zarządzających spalarnią odpadów lub współspalarnią odpadów nie wypełniło niniejszego obowiązku;
- 6) ok. 94% (108) zarządzających spalarnią odpadów lub współspalarnią odpadów, badało stężenie metali ciężkich w wyciągach wodnych z próbek mieszanek betonowych, (§ 13 pkt 3 rozporządzenia z dnia 21 marca 2002 r. w sprawie wymagań dotyczących prowadzenia procesu termicznego przekształcania odpadów), natomiast ok. 6% (7) zarządzających spalarnią odpadów lub współspalarnią odpadów nie wypełniło niniejszego obowiązku;
- 7) ok. 95% (109) zarządzających spalarnią odpadów lub współspalarnią odpadów, badało wymywalność metali ciężkich z wyrobów betonowych, zawierających odpady niebezpieczne powstałe w wyniku unieszkodliwiania odpadów (§ 13 pkt 4 rozporządzenia z dnia 21 marca 2002 r. w sprawie wymagań

dotyczących prowadzenia procesu termicznego przekształcania odpadów), natomiast ok. 5% (6) zarządzających spalarnią odpadów lub współspalarnią odpadów nie wypełniło niniejszego obowiązku.

4.2.3 Przestrzeganie przepisów dotyczących postępowania z odpadami medycznymi.

Obowiązki zarządzających spalarniami odpadów medycznych i odpadów weterynaryjnych regulują przepisy ustawy o odpadach oraz w 2015 r. regulowało rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie dopuszczalnych sposobów i warunków unieszkodliwiania odpadów medycznych i weterynaryjnych. W trakcie cyklu kontrolnego wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili kontrolę u 28 zarządzających spalarniami odpadów medycznych i odpadów weterynaryjnych, sprawdzając realizację ustawowych obowiązków i ustalili, że:

1) ok. 96% (27) zarządzających spalarniami odpadów medycznych i odpadów weterynaryjnych spełniało szczegółowe warunki przeprowadzania procesów termicznego przekształcania odpadów medycznych i weterynaryjnych wymienione w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie dopuszczalnych sposobów i warunków unieszkodliwiania odpadów medycznych i weterynaryjnych w punktach 1 – 4, zgodnie z którymi:

- a) proces termicznego przekształcania odpadów medycznych i odpadów weterynaryjnych prowadzi się w sposób zapewniający minimalną temperaturę w komorze spalania nie może być niższa niż 1100°C oraz utrzymywanie gazów spalinowych w komorze spalania przez co najmniej 2 sekundy przy zawartości co najmniej 6% tlenu,
- b) zakaźne odpady medyczne, podczas termicznego przekształcania, umieszcza się bezpośrednio w piecu, bez wcześniejszego mieszania z innymi kategoriami odpadów,
- c) spalarnię odpadów medycznych i odpadów weterynaryjnych wyposaża się w urządzenia techniczne niezbędne do właściwego prowadzenia procesu termicznego przekształcania odpadów,
- d) podczas procesu termicznego przekształcania odpadów medycznych i odpadów weterynaryjnych prowadzi się pomiary ciągłe: temperatury w komorze spalania, zawartości tlenu w gazach spalinowych, ciśnienia gazów spalinowych, przebywania gazów spalinowych w komorze spalania.,

natomiast ok. 4% (1) zarządzający spalarnią odpadów medycznych i odpadów weterynaryjnych nie wypełnił niniejszych obowiązków;

2) ok. 89% (25) zarządzających spalarniami odpadów medycznych i odpadów weterynaryjnych spełniało szczegółowe warunki przeprowadzania procesów termicznego przekształcania odpadów medycznych i weterynaryjnych wymienione w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie dopuszczalnych sposobów i warunków unieszkodliwiania odpadów medycznych i weterynaryjnych w punktach 5, 11, 12, zgodnie z którymi:

- a) w przypadku gdy techniki pomiarowe zastosowane do poboru i analizy składu gazów spalinowych nie obejmują osuszania gazów przed ich analiza, proces monitoruje się także w zakresie zawartości pary wodnej w gazach spalinowych,
- b) stężenie metali ciężkich w wyciągach wodnych z badania wymywalności tych metali z próbek mieszanek betonowych nie może przekroczyć 10 mg/dm³ łącznie w przeliczeniu na masę pierwiastków,
- c) badanie wymywalności metali ciężkich z wyrobów betonowych zawierających unieszkodliwione odpady niebezpieczne,

natomiast ok. 11% (3) zarządzających spalarnią odpadów medycznych i odpadów weterynaryjnych nie wypełniło niniejszych obowiązków;

3) ok. 93% (26) zarządzających spalarniami odpadów medycznych i odpadów weterynaryjnych spełniało szczegółowe warunki przeprowadzania procesów termicznego przekształcania odpadów medycznych i weterynaryjnych wymienione w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie dopuszczalnych sposobów i warunków unieszkodliwiania odpadów medycznych i weterynaryjnych w punktach 6, 7 i 9, zgodnie z którymi:

- a) do przeprowadzania wymaganych pomiarów stosuje się urządzenia do ciągłego pomiaru parametrów procesu, które należy poddawać corocznym przeglądom technicznym oraz raz na 3 lata kalibracji,
- b) dopuszczalne do wprowadzenia do powietrza ilości gazów lub pyłów oraz dopuszczalne ilości substancji zawartych w ściekach z procesu oraz wymagania dotyczące prowadzenia pomiarów określają odrębne przepisy,
- c) pozostałości po termicznym przekształcaniu odpadów poddaje się odzyskowi, a w przypadku braku takiej możliwości — unieszkodliwia się, ze szczególnym uwzględnieniem unieszkodliwienia frakcji metali ciężkich,

natomiast ok. 7% (2) zarządzających spalarniami odpadów medycznych i odpadów weterynaryjnych nie wypełniło niniejszych obowiązków;

- 4) ok. 86% (24) zarządzających spalarniami odpadów medycznych i odpadów weterynaryjnych spełniało szczegółowe warunki przeprowadzania procesów termicznego przekształcania odpadów medycznych i weterynaryjnych wymienione w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie dopuszczalnych sposobów i warunków unieszkodliwiania odpadów medycznych i weterynaryjnych w punkcie 10, zgodnie z którym dopuszcza się wykorzystanie pozostałości po termicznym przekształceniu odpadów do sporządzania mieszanek betonowych na potrzeby budownictwa, z wyłączeniem budynków przeznaczonych do stałego przebywania ludzi lub zwierząt oraz do produkcji lub magazynowania żywności, natomiast ok. 14% (4) zarządzających spalarniami odpadów medycznych i odpadów weterynaryjnych nie wypełniło niniejszego obowiązku;
- 5) ok. 78% (22) zarządzających spalarniami odpadów medycznych i odpadów weterynaryjnych spełniało szczegółowe warunki przeprowadzania procesów termicznego przekształcania odpadów medycznych i weterynaryjnych wymienione w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie dopuszczalnych sposobów i warunków unieszkodliwiania odpadów medycznych i weterynaryjnych w punkcie 13, zgodnie z którym przekształcanie termiczne odpadów ma zapewniać odpowiedni poziom ich przekształcenia, wyrażony jako maksymalna zawartość nieutlenionych związków organicznych, której miernikiem mogą być oznaczane zgodnie z Polskimi Normami: całkowita zawartość węgla organicznego w żużlach i popiołach paleniskowych nieprzekraczająca 3% lub udział części palnych w żużlach i popiołach paleniskowych nieprzekraczający 5%, natomiast ok. 22% (6) zarządzających spalarniami odpadów medycznych i odpadów weterynaryjnych nie wypełniło niniejszego obowiązku.

W trakcie kontroli spalarni odpadów medycznych i weterynaryjnych sprawdzono również przestrzeganie zakazów określonych w art. 20 i art. 23 ustawy *o odpadach*.

Zgodnie z art. 20 ust. 3 pkt 2 ustawy *o odpadach*, zakazuje się unieszkodliwiania zakaźnych odpadów medycznych i zakaźnych odpadów weterynaryjnych – poza obszarem województwa, na którym zostały wytworzone. Dopuszcza się jednak unieszkodliwienie zakaźnych odpadów medycznych i zakaźnych odpadów weterynaryjnych na obszarze województwa innego niż to, na terenie którego zostały wytworzone, w najbliższej położonej spalarni odpadów medycznych i weterynaryjnych, w przypadku braku takiej instalacji na obszarze danego województwa lub gdy istniejące instalacje nie mają wolnych mocy przerobowych (art. 20 ust. 6 ustawy *o odpadach*). Na podstawie ustaleń kontroli stwierdzono, że zaledwie 54% (15) zarządzających spalarniami odpadów medycznych i weterynaryjnych spełniało wymagania określone w art. 20 ust. 3 pkt 2 ustawy *o odpadach* nie przyjmując odpadów spoza terenu województwa, na którym zostały wytworzone i ok. 89% (25) zastosowało się do przepisów art. 20 ust. 6 ustawy *o odpadach*, unieszkodliwiając odpady zakaźne medyczne spoza terenu województwa, na którym zostały wytworzone wyłącznie w przypadku potwierdzenia braku wolnych mocy przerobowych w spalarniach odpadów medycznych i weterynaryjnych zlokalizowanych na terenie województwa.

Zgodnie z art. 23 ust. 2 pkt 3 i 4 ustawy *o odpadach* zakazuje się zbierania zakaźnych odpadów medycznych i weterynaryjnych poza miejscem wytwarzania. W trakcie cyklu kontrolnego stwierdzono, że ok. 86% (24) zarządzających spalarniami odpadów medycznych i odpadów weterynaryjnych nie zbierało na swoim terenie

zakaźnych odpadów medycznych i weterynaryjnych. 15 zarządzających spalarniami odpadów medycznych i odpadów weterynaryjnych uzyskało zezwolenie na zbieranie zakaźnych odpadów medycznych i weterynaryjnych na podstawie art. 23 ust. 4 ustawy *o odpadach*. Ujawniono 1 przypadek zbierania zakaźnych odpadów medycznych i zakaźnych odpadów weterynaryjnych bez wymaganego zezwolenia.

Nie stwierdzono przypadków naruszenia art. 95 ust. 3 ustawy *o odpadach*, zgodnie z którym zakazuje się unieszkodliwiania zakaźnych odpadów medycznych lub zakaźnych odpadów weterynaryjnych we współspalarniach odpadów.

4.2.4 Postępowanie z odpadami poprocesowymi.

W wyniku termicznego przekształcania odpadów wytwarzane są popioły i żużel. Problem zagospodarowania odpadów poprodukcyjnych nie dotyczy zarządzających współspalarniami odpadów – cementowni, ponieważ pozostałości po spalaniu paliwa konwencjonalnego i współspaleniu odpadów wchodzi w skład uzyskiwanego klinkieru, będącego półproduktem w produkcji cementu. Zatem zwolnienie z obowiązku zagospodarowania odpadów poprocesowych dotyczy ok. 6% (7) zarządzających współspalarniami odpadów. Dla ok. 9% (10) zarządzających spalarniami odpadów i współspalarniami odpadów nie uzyskano informacji na temat sposobów zagospodarowania odpadów poprocesowych. W przypadku ok. 9% (10) zarządzających spalarniami odpadów i współspalarniami odpadów stwierdzono przekazywanie odpadów do zbierania uprawnionym podmiotom. Ujawniono również przypadki magazynowania tych odpadów przez ok. 10% (12) zarządzających spalarniami odpadów i współspalarniami odpadów, w której zostały wytworzone. Przepisy ustawy *o odpadach* dopuszczają wstępne magazynowanie odpadów przez ich wytwórcę, zgodnie z art. 25 ustawy *o odpadach*, jeżeli konieczność magazynowania wynika z procesów technologicznych lub organizacyjnych i nie przekracza terminów uzasadnionych zastosowaniem tych procesów, nie dłużej jednak niż przez 3 lata. Odpady przeznaczone do składowania mogą być magazynowane wyłącznie w celu zebrania odpowiedniej ilości tych odpadów do transportu na składowisko odpadów, nie dłużej jednak niż przez rok. Nie stwierdzono przypadków naruszenia terminu magazynowania odpadów. Zarządzających spalarniami odpadów i współspalarniami odpadów magazynowało odpady na własnym terenie.

Dla pozostałych ok. 66% (76) skontrolowanych zarządzających spalarniami odpadów i współspalarniami odpadów ustalono, że odpady te najczęściej przekazywane są do zagospodarowania uprawnionym podmiotom lub osobom fizycznym do przetworzenia w procesie odzysku lub unieszkodliwienia. Zdarzały się przypadki, że jeden zarządzający spalarniami odpadów i współspalarniami odpadów przekazywał odpady poprocesowe kilku podmiotom do różnych procesów odzysku i unieszkodliwienia.

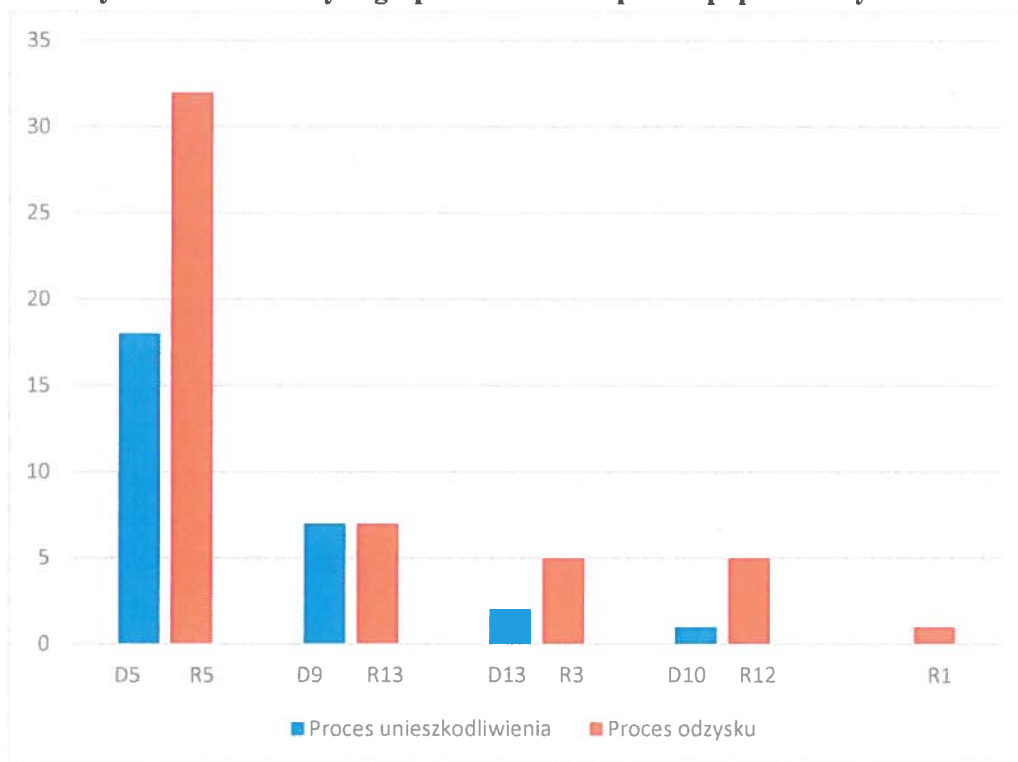
W toku kontroli ustalono, że odpady poprocesowe były:

- 1) w 50 przypadkach przekazywane do następujących procesów odzysku:
  - a) R1 - Wykorzystanie głównie jako paliwa lub innego środka wytwarzania energii – 1 przypadek,
  - b) R3 - Recykling lub regeneracja substancji organicznych, które nie są stosowane jako rozpuszczalniki (w tym kompostowanie i inne biologiczne procesy przekształcania) – 5 przypadków,
  - c) R5 - Recykling lub odzysk innych materiałów nieorganicznych – 32 przypadki,
  - d) R12 - Wymiana odpadów w celu poddania ich któremukolwiek z procesów wymienionych w pozycji R1 – R11 – 5 przypadków,
  - e) R13 - Magazynowanie odpadów poprzedzające którykolwiek z procesów wymienionych w pozycji R1 – R12 (z wyjątkiem wstępnego magazynowania u wytwórcy odpadów) – 7 przypadków.
- 2) w 28 przypadkach przekazywane do następujących procesów unieszkodliwiania:
  - a) D5 - Składowanie na składowiskach w sposób celowo zaprojektowany (np. umieszczanie w uszczelnionych oddzielnych komorach, przykrytych i izolowanych od siebie wzajemnie i od środowiska itd.) – 18 przypadków,

- b) D9 - Obróbka fizyczno-chemiczna, niewymieniona w innej pozycji niniejszego załącznika, w wyniku której powstają ostateczne związki lub mieszaniny unieszkodliwiane za pomocą któregośkolwiek spośród procesów wymienionych w pozycjach D 1 – D 12 (np. odparowanie, suszenie, kalcynacja itp.) – 7 przypadków,
- c) D10 - Przekształcanie termiczne na łądzie – 1 przypadek,
- d) D13 - Sporządzanie mieszanki lub mieszanie przed poddaniem odpadów któremukolwiek z procesów wymienionych w pozycjach D 1 – D 12 – 7 przypadki.

Na wykresie nr 2 zestawiono procesy zagospodarowania odpadów poprocesowych przez skontrolowanych zarządzających spalarniami odpadów i współspalarniami odpadów.

Wykres nr 2. Procesy zagospodarowania odpadów poprocesowych

Z wykresu powyżej wynika, że zdecydowana większość zarządzających spalarniami odpadów i współspalarniami odpadów przekazuje odpady poprocesowe do zagospodarowania w procesach odzysku, z zachowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami, o której mowa w art. 17 ustawy *o odpadach*. Zgodnie z przepisami w Polsce obowiązuje następująca hierarchia sposobów postępowania z odpadami:

- 1) zapobieganie powstawaniu odpadów;
- 2) przygotowywanie do ponownego użycia;
- 3) recykling;
- 4) inne procesy odzysku;
- 5) unieszkodliwianie.

Oznacza to, że zarządzający spalarniami odpadów i współspalarniami odpadów odpady poprocesowe, których wytworzeniu nie udało się zapobiec, częściej poddawali je bardziej pożądanym procesom odzysku niż procesom unieszkodliwiania, które są procesami najmniej pożądanymi.

Ponadto stwierdzono, że odpady poprocesowe kierowane są najczęściej do procesów odzysku R5 - recykling lub odzysk innych materiałów nieorganicznych, a w dalszej kolejności zarządzający spalarniami odpadów i współspalarniami odpadów decydują się na magazynowanie odpadów poprzedzające którykolwiek z procesów wymienionych w pozycji R1 – R12 (z wyjątkiem wstępnego magazynowania u wytwórcy odpadów), czyli proces

odzysku R13. Natomiast najbardziej popularnymi metodami unieszkodliwiania tych odpadów jest składowanie na składowiskach odpadów (D5) oraz D9 - obróbka fizyczno-chemiczna, niewymieniona w innej pozycji niniejszego załącznika, w wyniku której powstają ostateczne związki lub mieszaniny unieszkodliwiane za pomocą któregośkolwiek spośród procesów wymienionych w pozycjach D1 – D12 (np. odparowanie, suszenie, kalcynacja itp.).

4.2.5 Przestrzeganie warunków posiadanych zezwoleń.

Analiza wyników kontroli przeprowadzonych przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska w ramach niniejszego cyklu kontrolnego ujawniła dwa przypadki nieprzestrzegania warunków określonych w decyzjach administracyjnych. Ujawnione przypadki naruszenia warunków decyzji dotyczyły:

- 1) magazynowania odpadów z naruszeniem warunków co do sposobu i rodzaju magazynowanych odpadów;
- 2) unieszkodliwiania odpadów innych niż dopuszczone w pozwoleniu zintegrowanym.

4.3 Emisja gazów i pyłów do powietrza.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że w większości skontrolowanych instalacji ustawowe obowiązki w zakresie emisji gazów lub pyłów do powietrza, określone w ustawie *Prawo ochrony środowiska*, w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 4 listopada 2014 r. w sprawie standardów emisyjnych dla niektórych rodzajów instalacji, źródeł spalania paliw oraz urządzeń spalania lub współspalania odpadów, w rozporządzeniu z dnia 30 października 2014 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji oraz pomiarów ilości pobieranej wody, jak również obowiązki wynikające z posiadanych pozwoleń, realizowane są prawidłowo.

W większości skontrolowanych instalacji wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska stwierdzili zgodność zapisów dotyczących stanu technicznego i technologicznego tych instalacji, zawartych w pozwoleniach zintegrowanych i pozwoleniach na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, ze stanem rzeczywistym. W kilku przypadkach wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska odnotowali następujące nieprawidłowości:

- 1) w województwie dolnośląskim w jednej ze skontrolowanych instalacji nie zainstalowano układu obejścia spalin do emitora E1 z pominięciem filtra tkaninowego, który został opisany w posiadanym pozwoleniu na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, natomiast instalacja ta została wyposażona w dodatkowy emitor stalowy, nie podłączony do emitora E1; według wyjaśnień podmiotu ww. emitor (tzw. emitor awaryjny) przewidziany został do eksploatacji w przypadku awarii (brak prądu, wody);
- 2) w województwie kujawsko-pomorskim w jednej ze skontrolowanych instalacji w pozwoleniu na wprowadzanie pyłów i gazów do powietrza nie został uwzględniony emitor odprowadzenia pyłów do powietrza z pneumatycznego systemu transportu odpadów do silosu popiołów lotnych;
- 3) w województwie podkarpackim w jednej ze skontrolowanych instalacji stwierdzono, że w pozwoleniu na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza jako źródło emisji został określony kocioł wodny NOLTING NRK 722, o mocy 835 kW, co jest niezgodne ze stanem rzeczywistym ponieważ w październiku 2015 r. kocioł wodny NOLTING NRK 722 musiał zostać wymieniony ze względu na jego techniczne zużycie, a w jego miejsce zainstalowany został kocioł wodny RKK 1000;
- 4) w województwie warmińsko-mazurskim w jednej ze skontrolowanych instalacji stwierdzono, że zainstalowane zostały kotły do spalania odpadów płyty wiórowej i płyty MDF, które nie spełniają wymagań w zakresie termicznego przekształcania odpadów, jak również, że instalacja ta nie posiada pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza; w wyniku realizacji zarządzenia pokontrolnego kotły, w których spalano odpady płyty wiórowej i płyty MDF zostały wygaszone.

4.3.1 Pomiary automonitoringowe.

Większość skontrolowanych zarządzających spalarniami odpadów lub współspalarniami odpadów zobowiązana jest do prowadzenia ciągłych pomiarów emisji pyłu, dwutlenku siarki, tlenków azotu, substancji

organicznych w postaci gazów i par w przeliczeniu na całkowity węgiel organiczny, chlorowodoru, fluorowodoru, tlenku węgla oraz ciągłych pomiarów temperatury w komorze spalania i komorze dopalania, zawartości tlenu w gazach spalinowych, ciśnienia gazów spalinowych. W skontrolowanych instalacjach do termicznego przekształcania odpadów zainstalowane są systemy do ciągłego monitorowania spalin, które generują raporty zawierające między innymi parametry pracy instalacji, średnie stężenia substancji w spalinach oraz czas pracy instalacji. W okresie objętym analizą w ramach niniejszego cyklu kontrolnego wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska kilkakrotnie stwierdzili nieprawidłowości w pracy systemów do ciągłego pomiaru emisji:

- 1) w województwie kujawsko-pomorskim zainstalowane w 3 instalacjach systemy pomiarów ciągłych nie generują raportów umożliwiających sprawdzenia z dotrzymania zmierzonych stężeń badanych substancji po roku kalendarzowym;
- 2) w województwie lubuskim w jednej ze skontrolowanych instalacji stwierdzono, że oprogramowanie emisyjne zastosowane w instalacji jest stare i wykazuje duży stopień zużycia (komputer) oraz niestabilność oprogramowania systemowego z tym związaną (Windows), a ponadto stwierdzono, że bardzo duża ilość danych gromadzonych przez komputer emisyjny powoduje znaczne spowolnienie w pracy komputera emisyjnego i możliwość utraty ciągłości procesów algorytmicznych i bazodanowych pracujących w tle;
- 3) w województwie śląskim w jednej ze skontrolowanych instalacji zarządzający nią dwukrotnie, w okresie objętym kontrolą, poinformował wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o wystąpieniu niesprawności systemu do pomiarów ciągłych, która spowodowała przekroczenie 10 dni, w których z każdej doby więcej niż trzy średnie jednogodzinne wartości stężeń substancji są nieważne oraz o podjęciu stosownych działań;
- 4) w województwie zachodniopomorskim w jednej ze skontrolowanych instalacji stwierdzono, że nie ma możliwości technicznych umożliwiających rejestrację wyników ciągłego pomiaru jako wartości średnich dobowych wyznaczanych na podstawie wartości średnich trzydziestominutowych lub dziesięciominutowych stężeń substancji zmierzonych w czasie eksploatacji instalacji, a dostępne są jedynie wykresy w formie obrazów ekranowych z możliwością ich wydruków.

W przypadku pozostałych instalacji do termicznego przekształcania odpadów wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska nie odnotowali problemów związanych z pracą przedmiotowych systemów do ciągłych pomiarów emisji gazów i pyłów do powietrza.

Skontrolowani zarządzający spalarniami odpadów lub współspalarniami odpadów zobowiązani są również do wykonywania pomiarów okresowych emisji metali ciężkich, rtęci oraz dioksyn i furanów, z wymaganą prawem częstotliwością.

Kontrole przeprowadzone przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska wykazały, że zarządzający spalarniami odpadów lub współspalarniami odpadów, którzy zobowiązani są do przeprowadzenia pomiarów ciągłych - wykonywali je zgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniu z dnia 4 listopada 2008 r. *w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji oraz pomiarów ilości pobieranej wody*. Analiza wyników pomiarów automonitoringowych, zarówno ciągłych jak i okresowych, przekazywanych przez zarządzających spalarniami odpadów lub współspalarniami odpadów do wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska wykazała, że w analizowanym okresie w większości przypadków - pomiary wykonywane były z wymaganą częstotliwością i w wymaganym zakresie. W analizowanym okresie obowiązek wykonywania pomiarów wielkości emisji gazów lub pyłów do powietrza wynikających z mocy prawa lub z posiadanych pozwoleń nie został zrealizowany w następujących przypadkach:

- 1) w województwie mazowieckim w jednym przypadku nie wykonywano pomiarów okresowych metali ciężkich, dioksyn i furanów do powietrza z uwagi na krótki czas pracy instalacji – ogółem 36 h w 2014 r., a w 2015 r. do czasu kontroli instalacja w ogóle nie pracowała;
- 2) w województwie podkarpackim w jednym przypadku nie zainstalowano urządzeń do ciągłych pomiarów wielkości emisji i pomiary takie nie są prowadzone, natomiast prowadzone są, raz w roku (instalacja

pracuje tylko w sezonie grzewczym) pomiary okresowe, jednakże w zakresie wszystkich substancji i parametrów wymienionych w pozwoleniu na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza;

- 3) w województwie pomorskim w jednym przypadku okresowe pomiary emisji wykonywane są tylko jeden raz w roku, zamiast raz na 6 miesięcy;
- 4) w województwie warmińsko-mazurskim:
  - a) w jednym przypadku pomiary okresowe zostały wykonane tylko raz w 2014 r. z uwagi na krótki czas pracy instalacji,
  - b) w jednym przypadku do dnia uznania odpadów wykorzystywanych jako paliwo za produkt uboczny nie były wykonywane okresowe pomiary emisji z instalacji, w której prowadzony był proces termicznego przekształcania odpadów;
- 5) w województwie zachodniopomorskim w jednym przypadku nie prowadzono do 2014 r. okresowych pomiarów emisji zanieczyszczeń do powietrza z odpowiednią częstotliwością i zakresem; w wyniku realizacji zarządzenia pokontrolnego zlecone zostało wykonywanie okresowych pomiarów w miesiącu lipcu; w 2015 r. pomiary okresowe wykonane zostały tylko w miesiącu lipcu, natomiast pomiarów okresowych zaplanowanych na miesiąc kwiecień nie wykonano z powodu dwóch awarii instalacji.

Podsumowując, na podstawie przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że ok. 95 % (109) zarządzających spalarniami odpadów lub współspalarniami odpadów nie naruszało ustawowego obowiązku wykonywania pomiarów wielkości emisji gazów lub pyłów do powietrza, natomiast ok. 5 % (6) zarządzających spalarniami odpadów lub współspalarniami odpadów naruszało ten obowiązek.

W większości instalacji, skontrolowanych w ramach niniejszego cyklu kontrolnego, które podlegają pod obowiązek wykonywania pomiarów ciągłych, systemy do ciągłych pomiarów emisji gazów i pyłów do powietrza podlegają procedurze zgodnej z normą PN-EN 14181, zapewniającej odpowiedni poziom jakości, w tym kontroli za pomocą pomiarów równoległych oraz procedurze kalibracji i walidacji, zgodnie z rozporządzeniem z dnia 30 października 2014 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji oraz pomiarów ilości pobieranej wody. Tylko w jednym przypadku w województwie kujawsko-pomorskim oraz w jednym przypadku w województwie mazowieckim system do ciągłego pomiaru emisji nie był poddawany corocznej kontroli za pomocą pomiarów równoległych.

Wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska stwierdzili również, że pomiary emisji gazów lub pyłów do powietrza wykonywane były zgodnie z art. 147a ustawy *Prawo ochrony środowiska* przez jednostki posiadające akredytację w zakresie badań, do których wykonywania zobowiązani są zarządzający spalarniami odpadów lub współspalarniami odpadów, zgodnie z metodykami referencyjnymi określonymi w rozporządzeniu z dnia 30 października 2014 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji oraz pomiarów ilości pobieranej wody. W jednym przypadku w Kujawsko-Pomorski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska stwierdził podczas kontroli, że oznaczenie chlorowodoru w pomiarach ciągłych wykonywane jest za pomocą metody elektrochemicznej, która nie jest uznana za metodykę referencyjną. Zgodnie z § 3 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia z dnia 30 października 2014 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji oraz pomiarów ilości pobieranej wody w przypadku chlorowodoru zamiast ciągłych pomiarów emisji do powietrza mogą być prowadzone okresowe pomiary emisji do powietrza, z częstotliwością co najmniej raz na sześć miesięcy, jeżeli prowadzący instalację albo użytkownik urządzenia spalania lub współspalania odpadów może wykazać, że emisje chlorowodoru w żadnych okolicznościach nie będą wyższe niż ich standardy emisyjne określone w przepisach wydanych na podstawie art. 146 ust. 3 pkt 3 i pkt 4 ustawy *Prawo ochrony środowiska*. Ze względu na to, że skontrolowany zarządzający spalarnią odpadów wykazał, że spełnia warunki określone w § 3 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia z dnia 30 października 2014 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji oraz pomiarów ilości pobieranej wody – może prowadzić okresowe pomiary chlorowodoru, które są wykonywane w oparciu o metodyki referencyjne.

4.3.2 Przekazywanie wyników pomiarów automonitoringowych.

Kontrole przeprowadzone w ramach niniejszego cyklu kontrolnego wykazały, że większość podmiotów, eksploatujących instalacje objęte cyklem kontrolnym, przekazuje wyniki wykonanych pomiarów automonitoringowych do odpowiednich organów - zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie rodzajów wyników pomiarów prowadzonych w związku z eksploatacją instalacji lub urządzenia i innych danych oraz terminów i sposobów ich prezentacji (Dz. U. Nr 215, poz. 1366) w obowiązujących terminach oraz z zachowaniem obowiązującego układu przekazywanych wyników. Nieprawidłowości w terminowym przekazywaniu wyników pomiarów ciągłych albo okresowych stwierdzono w następujących przypadkach:

- 1) w województwie kujawsko-pomorskim spośród 7 skontrolowanych instalacji nieprawidłowości stwierdzono w przypadku 2 instalacji, w których nieterminowo przekazano wyniki pomiarów ciągłych, natomiast wyniki pomiarów okresowych przekazano w terminie oraz w przypadku 1 instalacji, w której nieterminowo przekazano zarówno wyniki pomiarów ciągłych, jak i pomiarów okresowych;
- 2) w województwie lubelskim spośród 3 skontrolowanych instalacji nieprawidłowości stwierdzono tylko w przypadku 1 instalacji, w której nieterminowo przekazano wyniki pomiarów okresowych, natomiast wyniki pomiarów ciągłych przekazano w terminie;
- 3) w województwie lubuskim spośród 2 skontrolowanych instalacji nieprawidłowości stwierdzono tylko w przypadku 1 instalacji, w której nieterminowo przekazano zarówno wyniki pomiarów ciągłych, jak i pomiarów okresowych;
- 4) w województwie łódzkim spośród 3 skontrolowanych instalacji nieprawidłowości stwierdzono tylko w przypadku 1 instalacji, w której nieterminowo przekazano wyniki pomiarów okresowych, natomiast wyniki pomiarów ciągłych przekazano w terminie;
- 5) w województwie mazowieckim spośród 4 skontrolowanych instalacji nieprawidłowości stwierdzono tylko w przypadku 1 instalacji, w której nieterminowo przekazano wyniki pomiarów ciągłych, natomiast pomiary okresowe nie były wykonywane;
- 6) w województwie pomorskim spośród 6 skontrolowanych instalacji nieprawidłowości stwierdzono tylko w przypadku 1 instalacji, w której nieterminowo przekazano zarówno wyniki pomiarów ciągłych, jak i pomiarów okresowych;
- 7) w województwie warmińsko-mazurskim spośród 37 skontrolowanych instalacji nieprawidłowości stwierdzono tylko w przypadku 2 instalacji, w których nieterminowo przekazano wyniki pomiarów okresowych, natomiast nie było obowiązku wykonywania pomiarów ciągłych;
- 8) w województwie zachodniopomorskim spośród 3 skontrolowanych instalacji nieprawidłowości stwierdzono tylko w przypadku 1 instalacji, w której nieterminowo przekazano wyniki pomiarów ciągłych, natomiast wyniki pomiarów okresowych przekazano w terminie.

Podsumowując, na podstawie przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że ok. 90 % (104) zarządzających spalarniami odpadów lub współspalarniami odpadów nie naruszało obowiązku terminowego przekazywania wyników pomiarów wielkości emisji gazów lub pyłów do powietrza, natomiast ok. 10 % (11) zarządzających spalarniami odpadów lub współspalarniami odpadów naruszało ten obowiązek.

4.3.3 Pomiary kontrolne wykonane przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska.

Podczas kontroli przeprowadzonych w ramach niniejszego cyklu kontrolnego wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przeprowadzili 9 kontrolnych pomiarów wielkości emisji gazów lub pyłów do powietrza.

1. Dolnośląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w dniu 26 listopada 2015 r. wykonał kontrolne pomiary emisji pyłu ogółem, dwutlenku siarki, tlenków azotu, tlenku węgla, substancji organicznych wyrażonych jako całkowity węgiel organiczny (TOC). Kontrolne pomiary nie wykazały przekroczeń standardów emisyjnych określonych w posiadanym pozwoleniu na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza.

2. Mazowiecki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w dniu 16 listopada 2015 r. wykonał kontrolne pomiary emisji pyłu ogółem, dwutlenku siarki, tlenków azotu, tlenku węgla, metali ciężkich (Cu, Cd, As, Pb, Cr, Ni, Tl, Mn, Co, V), TOC oraz rtęci. Kontrolne pomiary nie wykazały przekroczeń standardów emisyjnych określonych w posiadanym pozwoleniu zintegrowanym.
3. Mazowiecki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w dniu 29 października 2014r. oraz w dniu 23 listopada 2015 r. wykonał kontrolne pomiary emisji pyłu ogółem, dwutlenku siarki, tlenków azotu, tlenku węgla oraz metali (Cu, Cd, As, Pb, Cr, Ni, Tl, Mn, Co, V). Kontrolne pomiary nie wykazały przekroczeń standardów emisyjnych określonych w posiadanym pozwoleniu zintegrowanym.
4. Podkarpacki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w dniach 9, 11, 14 września 2015 r. wykonał kontrolne pomiary emisji pyłu ogółem, dwutlenku siarki, tlenków azotu, tlenku węgla, metali ciężkich (Cu, Cd, As, Pb, Cr, Ni, Tl, Mn, Co, V) oraz TOC. Kontrolne pomiary nie wykazały przekroczeń standardów emisyjnych określonych w posiadanym pozwoleniu na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza.
5. Podkarpacki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w dniach 25, 26 lutego 2015 r. wykonał kontrolne pomiary emisji dwutlenku siarki, tlenków azotu, tlenku węgla oraz TOC. Kontrolne pomiary nie wykazały przekroczeń standardów emisyjnych określonych w posiadanym pozwoleniu na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza.
6. Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w dniu 26 marca 2015 r. wykonał kontrolne pomiary emisji pyłu ogółem, dwutlenku siarki, tlenków azotu, dwutlenku węgla, tlenku węgla, chlorowodoru, fluorowodoru, metali ciężkich (Cu, Cd, As, Pb, Cr, Ni, Tl, Mn, Co, V, Sb), rtęci, TOC oraz dioksyn i furanów. Pomiary wykazały przekroczenie stężenia rtęci. Po usunięciu przez zarządzającego instalacją, przyczyn przekroczenia w dniu 7 maja 2015 r. wykonano ponowne kontrolne pomiary emisji rtęci, które nie wykazały przekroczeń standardów emisyjnych określonych w posiadanym pozwoleniu zintegrowanym.
7. Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w dniu 27 lutego 2015 r. zlecił niezależnemu akredytowanemu laboratorium wykonanie kontrolnych pomiarów emisji pyłu ogółem, dwutlenku siarki, tlenków azotu, tlenku węgla, chlorowodoru, fluorowodoru, metali ciężkich (Cu, Cd, As, Pb, Cr, Ni, Tl, Mn, Co, V, Sb), rtęci, TOC oraz dioksyn i furanów. Pomiary wykazały przekroczenia wielkości emisji pyłu ogółem, chlorowodoru, metali ciężkich, rtęci oraz wielokrotne przekroczenia emisji dioksyn i furanów, określonych w posiadanym pozwoleniu na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza. W związku z powyższym, w dniu 20 marca 2015 r. została wydana decyzja w sprawie natychmiastowego wstrzymania działalności w zakresie termicznego przekształcania odpadów, natomiast w dniu 15 czerwca 2015 r. została wydana decyzja w sprawie wymierzenia administracyjnej kary biegnącej.
8. Wielkopolski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w dniu 9 października 2015 r. wykonał kontrolne pomiary emisji substancji organicznych wyrażonych jako całkowity węgiel organiczny (TOC). Kontrolne pomiary nie wykazały przekroczeń standardów emisyjnych określonych w posiadanym pozwoleniu na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza.

4.3.4 Przekroczenia ustalonej w pozwoleniach wielkości emisji gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza.

Na podstawie przeprowadzonej analizy wyników pomiarów automonitoringowych emisji gazów lub pyłów do powietrza oraz wyników pomiarów kontrolnych, wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska stwierdzili, że w latach 2014 - 2015 (do czasu kontroli przeprowadzonej w ramach niniejszego cyklu kontrolnego) wystąpiło 18 przypadków naruszeń w zakresie przekroczenia ustalonych wielkości emisji określonych w posiadanych pozwoleniach zintegrowanych i w pozwoleniach na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza.

1. W województwie lubuskim wystąpiły 2 przypadki przekroczenia wielkości emisji gazów lub pyłów do powietrza:
  - a) w jednym przypadku wyniki pomiarów ciągłych wykazały w 2014 r. niewielkie przekroczenia emisji chwilowej czterech zanieczyszczeń: dwutlenku siarki, tlenków azotu, chlorowodoru i substancji

- organicznych w postaci gazów i par wyrażonych jako całkowity węgiel organiczny. Nie wszczęto postępowania w celu wymierzenia administracyjnej kary pieniężnej, ponieważ przewidywana wielkość kary nie przekraczała 800 zł,
- b) w jednym przypadku wyniki pomiarów ciągłych wykonanych w I półroczu 2015 r. wykazały przekroczenia dopuszczalnych wielkości emisji dwutlenku siarki, tlenków azotu i tlenku węgla określonych w posiadanym pozwoleniu na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza.
2. W województwie łódzkim wystąpiły 2 przypadki przekroczenia wielkości emisji gazów lub pyłów do powietrza:
- a) w jednym przypadku wyniki pomiarów okresowych wykazały przekroczenia dopuszczalnych wielkości emisji rtęci w okresie od dnia 27 maja 2014 r. do dnia 4 sierpnia 2014 r. Wydano decyzję w sprawie wymierzenia administracyjnej kary pieniężnej za okres trwania przekroczenia, w trybie art. 305 ustawy *Prawo ochrony środowiska*,
  - b) w jednym przypadku wyniki pomiarów ciągłych wykonanych w 2014 r. oraz w okresie od stycznia do sierpnia 2015 r. wykazały przekroczenia standardów emisji substancji organicznych w postaci gazów i par wyrażonych jako całkowity węgiel organiczny. Ponieważ w pozwoleniu zintegrowanym odstąpiono, na wniosek podmiotu, od stosowania standardów emisyjnych w zakresie całkowitego węgla organicznego, brak jest podstaw do wymierzenia kary administracyjnej za stwierdzone przekroczenia.
3. W województwie podlaskim wystąpił jeden przypadek przekroczenia wielkości emisji gazów lub pyłów do powietrza, mianowicie wyniki pomiarów okresowych wykonanych w lipcu 2014 r., wykazały przekroczenie wartości dopuszczalnej dioksyn i furanów w odniesieniu do wartości określonych w pozwoleniu na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza. Podjęte zostały natychmiastowe działania naprawcze, które odniosły zamierzony efekt, czyli dotrzymanie standardu emisyjnego określonego dla dioksyn i furanów, co zostało potwierdzone kolejnymi pomiarami wykonanymi w grudniu 2014 r.
4. W województwie pomorskim wystąpił jeden przypadek przekroczenia wielkości emisji gazów lub pyłów do powietrza, mianowicie wyniki pomiarów ciągłych wykazały w 2014 r. przekroczenia standardów emisji substancji organicznych w postaci gazów i par wyrażonych jako całkowity węgiel organiczny. Wydano decyzję w sprawie wymierzenia administracyjnej kary pieniężnej za okres 2014 r., w trybie art. 305 ustawy *Prawo ochrony środowiska*.
5. W województwie śląskim wystąpiło 5 przypadków przekroczenia wielkości emisji gazów lub pyłów do powietrza:
- a) w jednym przypadku wyniki pomiarów kontrolnych przeprowadzonych przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska wykazały czasowe niedotrzymanie standardu emisyjnego rtęci z instalacji termicznego przekształcania odpadów, określonego w pozwoleniu zintegrowanym. Ponowne kontrolne pomiary emisji rtęci, wykonane po usunięciu przez zarządzającego instalacją przyczyn przekroczenia, nie wykazały przekroczeń.
  - b) w jednym przypadku wyniki pomiarów ciągłych z 2014 r. i okresu od stycznia do sierpnia 2015 r. wykazały przekroczenia standardów emisji fluorowodoru, dwutlenku siarki i tlenku węgla. Nie wszczęto postępowania w celu wymierzenia administracyjnej kary pieniężnej w 2014 r., ponieważ przewidywana wielkość kary nie przekracza 800 zł.
  - c) w jednym przypadku wyniki pomiarów ciągłych z 2014 r. wykazały przekroczenia standardów emisji pyłu ogólnego i substancji organicznych wyrażonych jako całkowity węgiel organiczny. Nie wszczęto postępowania w celu wymierzenia administracyjnej kary pieniężnej, ponieważ przewidywana wielkość kary nie przekracza 800 zł.
  - d) w jednym przypadku wyniki pomiarów kontrolnych przeprowadzonych na zlecenie wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska wykazały przekroczenia dopuszczalnych wielkości emisji rtęci, metali ciężkich (Sb, As, Pb, Cr, Co, Cu, Mn, Ni, V), dioksyn i furanów, chlorowodoru oraz pyłu całkowitego. Wydano decyzję w sprawie wymierzenia kary biegnącej, w trybie art. 300 ustawy *Prawo ochrony*

środowiska oraz decyzję w sprawie wstrzymania działalności w zakresie termicznego przekształcania odpadów, w trybie art. 364 i art. 366 ustawy *Prawo ochrony środowiska*.

- e) w jednym przypadku wyniki pomiarów ciągłych z 2014 r. i okresu od stycznia 2015 r. do dnia kontroli wykazały przekroczenia standardów emisji pyłu ogólnego w odniesieniu do wartości określonych w pozwoleniu zintegrowanym. Wydano decyzję w sprawie wymierzenia administracyjnej kary pieniężnej za okres 2014 r., w trybie art. 305 ustawy *Prawo ochrony środowiska*.
6. W województwie warmińsko-mazurskim wystąpiło 5 przypadków przekroczenia wielkości emisji gazów lub pyłów do powietrza:
- a) w jednym przypadku wyniki pomiarów ciągłych wykazały w 2014 r. przekroczenia standardów emisji pyłu, tlenków azotu, dwutlenku siarki i tlenku węgla. Wszczęto postępowanie w sprawie wymierzenia administracyjnej kary pieniężnej łącznej za okres 2014 r., w trybie art. 305 ustawy *Prawo ochrony środowiska*.
  - b) w jednym przypadku wyniki pomiarów okresowych wykonanych we wrześniu 2014 r. wykazały przekroczenie emisji pyłu i tlenków azotu. Wydano decyzję w sprawie wymierzenia administracyjnej kary pieniężnej za okres 2014 r., w trybie art. 305 ustawy *Prawo ochrony środowiska*.
  - c) w jednym przypadku wyniki pomiarów okresowych wykonanych w kwietniu 2014 r. wykazały przekroczenie emisji pyłu. Nie wszczęto postępowania w celu wymierzenia administracyjnej kary pieniężnej, ponieważ przewidywana wielkość kary nie przekracza 800 zł.
  - d) w jednym przypadku wyniki pomiarów okresowych wykonanych w marcu 2014 r. oraz w grudniu 2014 r. wykazały przekroczenie emisji pyłu, substancji organicznych wyrażonych jako całkowity węgiel organiczny, tlenku węgla, sumy metali ciężkich. Wydano decyzję w sprawie wymierzenia administracyjnej kary pieniężnej za okres 2014 r., w trybie art. 305 ustawy *Prawo ochrony środowiska*.
  - e) w jednym przypadku wyniki pomiarów okresowych wykonanych w grudniu 2014 r. oraz we wrześniu 2015 r. wykazały przekroczenie emisji pyłu. Nie wszczęto postępowania w celu wymierzenia administracyjnej kary pieniężnej, ponieważ przewidywana wielkość kary nie przekracza 800 zł.
7. W województwie zachodniopomorskim wystąpiły 2 przypadki przekroczenia wielkości emisji gazów lub pyłów do powietrza:
- a) w jednym przypadku wyniki pomiarów ciągłych z 2014 r. wykazały przekroczenia standardów emisji pyłu, dwutlenku siarki, tlenków azotu, chlorowodoru i tlenku węgla w odniesieniu do wartości określonych w pozwoleniu na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza. Nie wszczęto postępowania w celu wymierzenia administracyjnej kary pieniężnej, ponieważ przewidywana wielkość kary nie przekracza 800 zł.
  - b) w jednym przypadku wyniki pomiarów okresowych wykonanych w kwietniu 2015 r. wykazały przekroczenie standardów emisji metali ciężkich (Sb, As, Pb, Cr, Co, Cu, Mn, Ni, V) w odniesieniu do wartości określonych w pozwoleniu na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza. Ponowne pomiary wykonane w maju 2015 r. nie wykazały przekroczeń.

Podsumowując, na podstawie przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że wyniki pomiarów automonitoringowych emisji gazów lub pyłów do powietrza przeprowadzonych przez zarządzających spalarniami odpadów lub współspalarniami odpadów, jak również wyniki pomiarów kontrolnych przeprowadzonych przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska wykazały, że w ok. 84 % (97) przypadków nie wystąpiły przekroczenia ustalonej w posiadanych pozwoleniach zintegrowanych lub pozwoleniach na emisję gazów lub pyłów do powietrza, natomiast w ok. 16 % (18) przypadków, przekroczenia emisji nastąpiły.

4.3.5 Dotrzymanie standardów emisyjnych oraz przypadki wystąpienia zakłóceń w procesach technologicznych i operacjach technicznych.

W rozdziale 3 rozporządzenia z dnia 4 listopada 2014 r. w sprawie standardów emisyjnych dla niektórych rodzajów instalacji, źródeł spalania paliw oraz urządzeń spalania lub współspalania odpadów, poza standardami

emisyjnymi dla instalacji i urządzeń spalania lub współspalania odpadów określono również warunki uznawania tych standardów za dotrzymane. Zgodnie z § 18 ust. 8 tego rozporządzenia o każdym przypadku niedotrzymania standardów emisyjnych przez instalację - prowadzący instalację spalania lub współspalania odpadów informuje właściwy organ ochrony środowiska, w ciągu 24 godzin od momentu stwierdzenia ich niedotrzymania.

Podczas kontroli przeprowadzonych w ramach niniejszego cyklu stwierdzono, że w analizowanym okresie wystąpiło 10 przypadków niedotrzymania standardów emisyjnych. W 7 przypadkach nie został dotrzymany 24-godzinny termin poinformowania właściwego organu o stwierdzonym niedotrzymaniu tych warunków.

W § 19 ww. rozporządzenia z dnia 4 listopada 2014 r. w sprawie standardów emisyjnych dla niektórych rodzajów instalacji, źródeł spalania paliw oraz urządzeń spalania lub współspalania odpadów określono dopuszczalny łączny czas eksploatacji instalacji spalania odpadów lub współspalania odpadów w warunkach gdy przekraczane są standardy emisyjne oraz określono okresy wstrzymania podawania odpadów do instalacji spalania lub współspalania odpadów w przypadku:

- a) gdy przekraczane są standardy emisyjne,
- b) wystąpienia zakłóceń w procesach technologicznych i operacjach technicznych lub w pracy urządzeń ochronnych ograniczających emisję,
- c) spadku temperatury w komorze spalania poniżej 850°C, a przy spalaniu odpadów niebezpiecznych zawierających ponad 1% związków chlorowcoorganicznych w przeliczeniu na chlor - poniżej 1100°C.

Kontrole przeprowadzone w ramach niniejszego cyklu wykazały, że wystąpił tylko jeden przypadek niedotrzymania dopuszczalnego łącznego czasu eksploatacji instalacji spalania odpadów lub współspalania odpadów w warunkach gdy przekraczane są standardy emisyjne oraz niedotrzymania okresu wstrzymania podawania odpadów do tej instalacji. W województwie warmińsko-mazurskim czas pracy jednej ze skontrolowanych instalacji do termicznego przetwarzania odpadów w okresie od stycznia do marca 2014 r. wynosił 95 godzin i 14 minut przy przekroczeniu stężeń tlenku węgla powyżej 100 mg/m³. Przekroczenia stężeń tlenku węgla powyżej 100 mg/m³ występowały również w każdym z pozostałych miesięcy roku kalendarzowego, w związku z czym łączny czas pracy tej instalacji przy przekroczeniu stężeń tlenku węgla powyżej 100 mg/m³ znacznie przekroczył wymagane 60 godzin.

4.4 Weryfikacja danych na potrzeby sporządzenia sprawozdania z wykonania ww. dyrektywy 2000/76/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 grudnia 2000 r. w sprawie spalania odpadów.

Jednym z celów cyklu kontrolnego było zapewnienia rzetelnych i wiarygodnych danych wymaganych do sprawozdań z wykonania ww. dyrektywy 2000/76/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 grudnia 2000 r. w sprawie spalania odpadów.

Na podstawie wyników niniejszego cyklu kontrolnego stwierdzono, że spośród 132 spalarni odpadów i współspalarni odpadów wskazanych przez Ministra Środowiska, na podstawie informacji przekazanych przez marszałków województw, ok. 30% (39) spalarni odpadów i współspalarni odpadów, podlega pod zwolnienie na podstawie art. 163 ustawy o odpadach, zgodnie z którym przepisów art. 155-162¹ ustawy o odpadach nie stosuje się do:

- 1) instalacji termicznie przekształcających wyłącznie odpady:
  - a) roślinne z rolnictwa i leśnictwa,
  - b) roślinne z przemysłu przetwórstwa spożywczego, jeżeli odzyskuje się wytwarzaną energię cieplną,
  - c) włókniste, roślinne z procesu produkcji pierwotnej masy celulozowej i z procesu produkcji papieru z masy, jeżeli odpady te są spalane w miejscu produkcji, a wytwarzana energia cieplna jest odzyskiwana,
  - d) korka,

¹ Przepisy dotyczą warunków prowadzenia procesu termicznego przekształcania odpadów oraz obowiązków zarządzających spalarniami odpadów i współspalarniami odpadów

- e) drewna, z wyjątkiem drewna zanieczyszczonego impregnatami i powłokami ochronnymi, które mogą zawierać związki chlorowcoorganiczne lub metale ciężkie, w skład których wchodzi w szczególności odpady drewna pochodzącego z budowy, remontów i rozbiórki obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej,
- f) pochodzące z poszukiwań i eksploatacji zasobów ropy i gazu ziemnego na platformach wydobywczych na morzu oraz spalanych na tych platformach;
- 2) eksperymentalnych instalacji wykorzystywanych do badań, rozwoju i testowania prowadzonych w celu poprawy procesu spalania, w których jest przetwarzane mniej niż 50 Mg odpadów rocznie, pod warunkiem że instalacje te są eksploatowane w okresie nie dłuższym niż rok, jak również do instalacji do zgazowania lub pirolizy odpadów, jeżeli gazy powstałe w wyniku procesów zgazowania lub pirolizy są oczyszczone w takim stopniu, że przed spaleniem nie stanowią już odpadów i nie mogą spowodować emisji większych niż w wyniku spalania gazu ziemnego;
- 3) następujących odpadów niebezpiecznych ciekłych odpadów palnych, w tym olejów odpadowych spełniających łącznie następujące warunki:
- a) zawartość polichlorowanychbifenyli (PCB) i pentachlorofenolu (PCP) nie przekracza wartości, które powodowałyby, że odpady te są niebezpieczne,
  - b) zawartość składników wymienionych w załączniku nr 4 do ustawy nie przekracza stężeń powodujących, że odpady te są niebezpieczne.

Wykaz instalacji, które na podstawie art. 163 ustawy *o odpadach* podlegają pod zwolnienie z wymagań dotyczących termicznego przekształcania odpadów został zamieszczony w załączniku nr 3 do niniejszego raportu.

5. Podjęte działania pokontrolne.

Podczas kontroli przeprowadzonych w ramach niniejszego cyklu kontrolnego wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska udzielili 61 pouczeń oraz wystawili 15 mandatów karnych na łączną kwotę 4 200 zł. W ramach działań pokontrolnych wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska wydali 61 zarządzeń pokontrolnych zobowiązujących skontrolowane podmioty do usunięcia stwierdzonych naruszeń, jak również przekazali 28 wniosków do innych organów i sądów.

Rozkład zastosowanych sankcji z podziałem na województwa został przedstawiony w poniższej tabeli.

Tabela nr 1. Zastosowane sankcje

Lp.	Województwo	Liczba kontroli	Liczba pouczeń	Mandaty karne		Liczba zarządzeń pokontrolnych	Liczba wniosków do			
				liczba	kwota w zł		organów ścigania	sądów grodzkich	admin. rządowej	admin. samorządowej
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Polska		115	61	15	4 200	61	3	1	4	20
1.	Dolnośląskie	2	2	1	200	1	0	0	0	2
2.	Kujawsko-Pomorskie	7	4	3	900	6	0	0	0	2
3.	Lubelskie	3	0	0	-	2	0	0	0	0
4.	Lubuskie	2	2	0	-	2	0	0	0	0
5.	Łódzkie	3	1	0	-	2	0	1	0	0
6.	Małopolskie	2	0	1	300	1	0	0	0	0
7.	Mazowieckie	4	2	2	600	4	1	0	0	2
8.	Opolskie	1	0	0	-	0	0	0	0	0
9.	Podkarpackie	15	2	0	-	2	0	0	0	0
10.	Podlaskie	3	0	0	-	1	0	0	0	0
11.	Pomorskie	6	5	2	700	3	0	0	1	1
12.	Śląskie	15	11	1	400	9	1	0	2	1
13.	Świętokrzyskie	6	3	0	-	2	1	0	1	2

14	Warmińsko-Mazurskie	37	23	3	900	22	0	0	0	8
15	Wielkopolskie	6	0	0	-	1	0	0	0	0
16	Zachodniopomorskie	3	6	2	200	3	0	0	0	2

W analizowanym okresie 2014 - 2015 wydane zostały 4 decyzje wymierzające administracyjne kary pieniężne za naruszenia w zakresie gospodarki odpadami.

1. Na podstawie art. 194 ust. 1 pkt 4 ustawy *o odpadach*, Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, decyzją z dnia 17 lutego 2015 r., wymierzył administracyjną karę w wysokości 20 000 zł za zbieranie zakaźnych odpadów medycznych i weterynaryjnych bez wymaganego zezwolenia.
2. Na podstawie art. 194 ust. 1 pkt 4 ustawy *o odpadach*, Kujawsko-Pomorski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, decyzją z dnia 24 kwietnia 2014 r., wymierzył administracyjną karę w wysokości 10 000 zł za unieszkodliwianie odpadów innych niż dopuszczone w pozwoleniu zintegrowanym.
3. Na podstawie art. 298 ust. 4 ustawy *Prawo ochrony środowiska*, Kujawsko-Pomorski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, decyzją z dnia 4 sierpnia 2015 r., wymierzył administracyjną karę w wysokości 13 797 zł za magazynowanie odpadów z naruszeniem warunków co do sposobu i rodzaju magazynowanych odpadów.
4. Na podstawie art. 237 w związku z art. 200 ustawy *o odpadach*, Warmińsko-Mazurski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska decyzją z dnia 9 lipca 2015 r., wymierzył administracyjną karę za złożenie zbiorczego zestawienia danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku i unieszkodliwiania tych odpadów niezgodnie ze stanem rzeczywistym.

W analizowanym okresie 2014 - 2015 wydane zostało 6 decyzji wymierzających administracyjne kary pieniężne za przekroczenia dopuszczalnej emisji gazów lub pyłów do powietrza określonych w pozwoleniach zintegrowanych lub pozwoleniach na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza.

1. Na podstawie art. 305 ustawy *Prawo ochrony środowiska* Łódzki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, decyzją z dnia 16 kwietnia 2015 r., wymierzył administracyjną karę pieniężną za okres 2014 r. w wysokości 2 753 zł za przekroczenie dopuszczalnej wielkości emisji rtęci.
2. Na podstawie art. 305 ustawy *Prawo ochrony środowiska* Pomorski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, decyzją z dnia 3 marca 2015 r., wymierzył administracyjną karę pieniężną za okres 2014 r. w wysokości 2 357,92 zł za przekroczenie dopuszczalnego poziomu emisji całkowitego węgla organicznego.
3. Na podstawie art. 300 ustawy *Prawo ochrony środowiska* Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, decyzją z dnia 15 czerwca 2015 r., wymierzył administracyjną karę biegnącą w wysokości 2,04 zł/godz. za przekroczenia dopuszczalnych wielkości emisji rtęci, metali ciężkich, dioksyn i furanów.
4. Na podstawie art. 305 ustawy *Prawo ochrony środowiska* Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, decyzją z dnia 20 lutego 2015 r., wymierzył administracyjną karę pieniężną za okres 2014 r. w wysokości 3 988,54 zł za przekroczenie dopuszczalnej emisji pyłu.
5. Na podstawie art. 305 ustawy *Prawo ochrony środowiska* Warmińsko-Mazurski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, decyzją z dnia 1 grudnia 2015 r., wymierzył administracyjną karę pieniężną za okres 2014 r. w wysokości 1 295,00 zł za przekroczenie dopuszczalnej emisji pyłu i tlenków azotu.
6. Na podstawie art. 305 ustawy *Prawo ochrony środowiska* Warmińsko-Mazurski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, decyzją z dnia 6 października 2015 r., wymierzył administracyjną karę pieniężną za okres 2014 r. w wysokości 4 557 zł za przekroczenie dopuszczalnej emisji pyłu, substancji organicznych wyrażonych jako całkowity węgiel organiczny, tlenu węgla, sumy metali ciężkich.

Warmińsko-Mazurski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wszczął również postępowanie w sprawie wymierzenia kary pieniężnej za okres 2014 r. za przekroczenia standardów emisji pyłu, tlenków azotu, dwutlenku siarki i tlenu węgla. Postępowanie jest w toku.

W jednym przypadku pomiary kontrolne wykonane w dniu 27 lutego 2015 r. przez akredytowane laboratorium, na zlecenie Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska wykazały przekroczenie standardów emisyjnych dla następujących substancji: rtęć, suma metali (Sb, As, Pb, Cr, Co, Cu, Mn, Ni, V), dioksyny i furany oraz chlorowódor i pył całkowity. W związku ze stwierdzonymi przekroczeniami wielkości emisji, w tym wielokrotnymi przekroczeniami dioksyn i furanów, oprócz wymierzenia administracyjnej kary biegnącej, w dniu 20 marca 2015 r. została wydana decyzja w sprawie natychmiastowego wstrzymania pracy przedmiotowej instalacji.

6. Wnioski podsumowujące cykl kontrolny.

W wyniku kontroli przeprowadzonych w ramach niniejszego cyklu kontrolnego stwierdzono, że wszyscy zarządzający spalarniami odpadów i współspalarniami odpadów objęci niniejszym cyklem kontrolnym, posiadają uregulowany stan formalnoprawny w zakresie korzystania ze środowiska.

W analizowanym okresie stwierdzono 18 przypadków niedotrzymania standardów emisyjnych określonych w rozporządzeniu z dnia 4 listopada 2014 r. w sprawie standardów emisyjnych dla niektórych rodzajów instalacji, źródeł spalania paliw oraz urządzeń spalania lub współspalania odpadów oraz w posiadanych pozwoleniach zintegrowanych lub w pozwoleniach na emisję gazów lub pyłów do powietrza. W 7 przypadkach przekroczenia standardu emisyjnego skutkowało wymierzeniem administracyjnej kary pieniężnej, natomiast w pozostałych przypadkach postępowania w celu wymierzenia administracyjnej kary pieniężnej nie zostały wszczęte, ponieważ przewidywana wielkość kary nie przekraczała 800 zł, w związku z tym, że stwierdzone przekroczenia standardu emisyjnego były niewielkie lub przekroczenie standardu emisyjnego miało charakter chwilowy i zostało niezwłocznie usunięte w wyniku podjętych prac naprawczych.

Tylko w jednym przypadku naruszenia wymagań ochrony środowiska przez instalacje do termicznego przekształcania odpadów, a w szczególności stwierdzone przekroczenia emisji gazów lub pyłów do powietrza, zwłaszcza wielokrotne przekroczenia dioksyn i furanów, stanowiły podstawę natychmiastowego wstrzymania działalności tej instalacji.

W toku kontroli ustalono, że odpady poprocesowe kierowane są najczęściej do procesów odzysku. Najczęściej odpady poprocesowe kierowane są do procesów odzysku R5 - recykling lub odzysk innych materiałów nieorganicznych, natomiast najbardziej popularną metodą unieszkodliwiania tych odpadów jest składowanie na składowiskach odpadów (D5).

W ramach niniejszego cyklu kontrolnego wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska wydali 2 decyzje administracyjne o karach pieniężnych na podstawie art. 194 ustawy o odpadach, w związku z nieprzestrzeganiem warunków określonych w posiadanych zezwoleniach a także 1 decyzję administracyjną o karze pieniężnej, na podstawie art. 200 w związku z art. 237 ustawy o odpadach za złożenie zbiorczego zestawienia danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku i unieszkodliwiania tych odpadów niezgodnie ze stanem rzeczywistym.

W odniesieniu do postępowania z odpadami medycznymi i weterynaryjnymi należy zauważyć znaczną poprawę w odniesieniu do ustaleń poczynionych przez Najwyższą Izbę Kontroli w 2014 r., w przestrzeganiu przepisów ustawy o odpadach oraz rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie dopuszczalnych sposobów i warunków unieszkodliwiania odpadów medycznych i weterynaryjnych. Ujawniono pojedyncze przypadki nieprzestrzegania warunków prowadzenia procesów termicznego przekształcania odpadów medycznych i weterynaryjnych, w tym jeden przypadek zbierania zakaźnych odpadów medycznych i weterynaryjnych bez wymaganego zezwolenia, skutkujący wymierzeniem kary administracyjnej przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska. Niemniej jednak porównując wyniki otrzymane w trakcie niniejszego cyklu kontrolnego z informacją o wynikach kontroli „Postępowanie z odpadami medycznymi” opracowaną przez Najwyższą Izbę Kontroli w grudniu 2014 r. należy zauważyć, że wzrosła liczba zarządzających spalarniami odpadów medycznych i weterynaryjnych nieprzestrzegających zasady bliskości z 4 do 15. Może to świadczyć o małej skuteczności egzekwowania zakazu określonego w art. 20 ust. 3 pkt 2 ustawy o odpadach.

Funkcjonujące w Polsce spalarnie odpadów i współspalarnie odpadów, nie naruszają wymogów ochrony środowiska i wywiązują się z obowiązków nałożonych przepisami prawa, nie powodując bezpośredniego i negatywnego oddziaływania na środowisko.

Załączniki.

- Załącznik nr 1. Wykaz spalarni odpadów i współspalarni odpadów poddanych kontroli w ramach cyklu kontrolnego.
- Załącznik nr 2. Wykaz instalacji podlegających pod przepisy o termicznym przekształcaniu odpadów wraz z mocami przerobowymi.
- Załącznik nr 3. Wykaz instalacji, które na podstawie art. 163 ustawy *o odpadach* podlegają pod zwolnienie z wymagań dotyczących termicznego przekształcania odpadów.